

Wolf Bram: beschermend of echt gevaarlijk?

Team Wolven in Utrecht

Sinds wolf Bram (GW3237m) in de provincie Utrecht is, wordt een beeld geschetst van levensgevaarlijke wolven die uit het niets en zonder aanleiding vrouwen, kinderen en honden aanvallen. De vader van de roedel van de Utrechtse Heuvelrug zou het gevaarlijkst zijn en dit gedrag op zijn nageslacht overdragen: reden om hem af te schieten en vijf wolven te zenderen. Veel inwoners van de Utrechtse Heuvelrug herkennen de verhalen in de media niet en hebben vraagtekens bij de ‘incidenten’. We bundelden de krachten via de onderzoekswebsite *Wolven in Utrecht*.

Wie in het wolventerritorium leeft en werkt, ziet een ander beeld dan door provincie Utrecht, landgoed Den Treek-Henschoten en de media wordt geschetst. Het team van de onderzoekswebsite *Wolven in Utrecht* wil feiten scheiden van angst, belangen en politiek en bovenal zichtbaar maken wat er écht gebeurt in het territorium. Het team verzamelt informatie, checkt incidenten, bekijkt locaties, analyseert gedrag en heeft contact met experts.

In dit artikel een kort overzicht gegeven van wat we als Team Wolven Utrecht doen, waarom we dat doen en welke bevindingen wij hebben opgedaan over de roedel, het gebied en de situatie, die tot zoveel onrust leidt.

De komst van Bram

In 2023 gingen drie jonge wolven vanuit de Veluwe op zoek naar een eigen territorium. Eén verdween naar

Duitsland, een andere – ‘Der Alte’ – vestigde zich in de Gelderse Vallei Noord. De derde, een zoon van de eerste wolvin, die zich in Nederland vestigde, koos de Utrechtse Heuvelrug. Tot eind 2024 ging de provincie Utrecht er ten onrechte vanuit dat deze wolf de Duitse wolf was en dat deze ook nog eens solitair was. Beide in ons land gebleven wolven bleken echter vaderwolven te zijn.

GW3237m, de Utrechtse wolf, werd al snel ‘Bram’ genoemd. Hij liet direct zien dat hij een sterke, gezonde wolf was: in zijn eentje wist hij een Schotse hooglander te vloeren. Ook was hij geregeld bij drukke hondenlosloopgebieden. Dat leverde veel video’s op van Bram. Voor wolven zijn honden andere wolven, indringers of vijanden. De losloopgebieden zijn een enorme trigger, want wolven zijn erg territoriaal.

Welpen in een druk gebied

Het hart van Bram’s territorium ligt op het militaire oefenterrein Leusderheide. Oefenterreinen zijn voor wolven vaak ideale nestlocaties: er zijn

geen recreanten en geen honden.

In het voorjaar van 2024 kreeg Bram samen met wolvin Eva (GW4076f) daar een eerste nest met vijf welpen. En

daarmee begonnen de problemen. Door de oorlog in Oekraïne werden militaire oefeningen opgevoerd. Het zorgde ervoor dat het wolvennest steeds werd verstoord. De ouderdieren vluchtten met de kleine welpen naar het naastgelegen **Austerlitz** en **landgoed Den Treek-Henschoten**. Gebieden waar veel recreanten, honden, hardlopers, fietsers en rennende kinderen zijn. Normaal blijven jonge

Buiten de kraamtijd en buiten het kerngebied zijn er nooit problemen met wolven

wolven de eerste maanden in een beschut gebied, maar de voortdurende verstoringen zorgden voor verhoogde alertheid, stress en het vluchten van de ouderdieren met welpen.

Wat wij zien in het gebied

Het team van Wolven in Utrecht is vrijwel dagelijks in het territorium. We zien sporen, horen soms gehuil, ruiken of zien kadavers en zien de wolven af en toe. Bram is daarbij meerdere keren voorbijgekomen. Nooit heeft hij zich bedreigend gedragen. Hij loopt weg, observeert kort of kiest simpelweg zijn eigen route.

Wat daarbij opvalt in het kerngebied:

1. Extreem veel paden

Het kerngebied is dooraderd met wandel-, fiets- en ruiterpaden. Stiltegebieden ontbreken volledig en het aantal recreanten blijft toenemen.

2. Honden lopen massaal los

Ondanks de (tijdelijke) aanlijnplicht lopen talloze honden los en dwars door bosvakken en heide.

Wolf Bram. Foto Otje/Wolven in Utrecht

3. Rust is schaars

Er zijn nauwelijks waarschuwborden met 'wolvengebied'. We zien dagelijks (groepen) gezinnen, wandelaars, fietsers en mountainbikers die soms luid roepend passeren, mensen die na zonsondergang de natuur in trekken en mensen die, ook zelfs na zonsondergang, het oefenterrein betreden terwijl dit verboden is.

Voor wolven in de kraamtijd, die door de lange dagen toch al weinig rust krijgen en ook nog eens weinig tijd hebben om nachtactief te zijn, is dit een optelsom van stressfactoren.

4. Er is weinig water

De kern van het wolventerritorium is erg droog. In tijden van droogte, zoals in de lente van 2025, moesten de wolven met de welpen vaak op zoek naar water, precies daar waar de verstoring door de recreatiedruk het hoogst was.

Hoe incidenten ontstaan

Wolven zijn territoriaal. In kraamtijd geldt dat nog meer: dan beschermen ze de welpen. Buiten die periode en buiten het kerngebied zijn er nooit problemen.

De incidenten, die veel media-aandacht trokken, vonden plaats in dezelfde zones, in dezelfde periodes en onder vrijwel identieke omstandigheden:

- (loslopende) honden in het gebied waar de welpen waren
- Recreanten, die dicht bij rustplekken kwamen
- rennende kinderen
- onverwachte confrontaties door het ontbreken van duidelijke waarschuwborden
- wolven, die door jacht of oefeningen gedwongen werden steeds van locatie te moeten wisselen

Dat patroon zagen we zowel in 2024 als in 2025.

Wolf Bram, gefotografeerd in 2025. Foto Ramon van Benthum

De rol van landgoed en provincie

Landgoed Den Treek-Henschoten staat geen monitoring van de wolven toe en werkt alleen mee aan de afschot van wolven. Dat maakt het lastig om inzicht te krijgen in toedracht van incidenten en verstoringen, die opvallend genoeg uitsluitend op het landgoed plaatsvinden.

Hoewel provincie en landgoed vroeg in het voorjaar van 2024 al wisten dat er welpen waren én dat de wolven moesten vluchten door oefeningen, kwamen er geen waarschuwborden, en geen afsluitingen of rustzones. De zomer van 2024 veranderde daardoor in een mediastorm. In het nieuws verschenen beweringen dat wolven:

- honden van bankjes gristen
- kinderen beten
- hardlopers achtervolgden
- paarden opjaagden

Landgoed Den Treek-Henschoten staat monitoring van wolven niet toe

Veel van deze verhalen bleken niet waar, niet bewezen of veel genuanceerder te zijn. Toen door een noodbevel delen van het landgoed werden afgesloten, keerde de rust terug.

Dezelfde fouten, dezelfde gevolgen

Na de evaluatie van 2024 zou je verwachten dat verstoringen werden weggenomen. Toch gebeurde er vrijwel niets.

Hoewel al in april 2025 duidelijk was dat er opnieuw een nest kwam, werd slechts één maatregel genomen: een tijdelijke aanlijnplicht, die slecht werd nageleefd.

Op 19 mei 2025 werd een vrouw gebeten bij het Vogelwater op het landgoed – opnieuw in het kerngebied. Hierdoor werd Bram meteen als ‘gevaarlijk’ bestempeld. De omstandigheden, die tot het incident hadden geleid, wederom (loslopende) honden, kregen geen aandacht. Volgens betrokkenen, die ook voor het landgoed werken, beet wolf Bram de vrouw zonder aanleiding. Het zette hem meteen op de afschotlijst.

Vanaf juli 2025 werd intensief op Bram gejaagd. De roedel vluchtte daardoor opnieuw, net als een jaar eerder, naar dezelfde plek waar zij vorig jaar rond die tijd zaten. Op 30 juli rende een jongetje richting het bos waar de welpen waren. Wolf Bram greep in. Geen aanval, maar een verdedigingsreactie, met ook nu minimale verwondingen. En wederom waren de verstoringen en de oorzaken bekend. Het voorval van 30 juli werd echter gebruikt als bevestiging van de afschotvergunning. Pas ná dit voorval adviseerden overheid en landgoed om het kerngebied te mijden.

Wat volgens ons wél werkt

Wolven in Utrecht is geen tegenstander van recreatie. Maar we zien dat de huidige inrichting en het gebruik de draagkracht van dit kwetsbare gebied overschrijdt. Wij baseren onze aanbevelingen op wat wij dagelijks zien:

1. Creëer echte rustgebieden

Sluit in het kerngebied paden af, met name in de welpentijd. Geef dieren de kans zich terug te trekken. Dit werkt op de Veluwe uitstekend. Tijdens de jacht op Bram kunnen er ook gebieden worden afgesloten.

2. Zorg voor voldoende water

Leg extra vennen aan. Wolven met welpen hoeven dan bij verstoringen niet noodgedwongen naar drukker delen van het gebied te trekken.

3. Haal triggers weg

Maak het kerngebied hondvrij. Honden zijn dé grootste trigger voor verdedigingsgedrag. Of handhaaf de aanlijnplicht jaarrond. Niet hardlopen in het kerngebied en geen rennende kinderen.

4. Leid recreatie naar de randen

Fietsroutes, ruitersporen, hardlooppaden en MTB-paden horen niet door het hart van de natuur te slingeren.

5. Handhaaf consequent

In periodes waarin het om afschot gaat, kan afsluiting en handhaving blijkbaar wél. Het zou de natuur enorm helpen als datzelfde niveau van inzet er ook is vóór de bescherming.

6. Maak wegen veiliger

Op de N-wegen, die door het territorium lopen, wordt veel te hard gereden. Plaats adviessnelheidsborden totdat er een echte verlaging van de maximum snelheid naar 60 km is.

7. Stop met maatregelen tegen de wolven

Het ecoduct Treeker Wissel, dat een veilige oversteekplaats moet zijn voor wolven, is nu onderdeel van het afschotgebied. Door de jachtactiviteiten is er veel onrust. Ook het vangen van wolven gaat veel stress veroorzaken met mogelijk fatale gevolgen. Laat de nest en rendez-vouslocaties met rust en laat een onafhankelijke partij ze monitoren. De nesten en rendez-vousplekken zijn nu bij insiders bekend en worden bij herhaling verstoord.

Onze conclusie

In drie jaar wolvenbeleid van de provincie Utrecht werkt een ambtelijk en extern apparaat van naar

schatting 150 tot 250 medewerkers aan het dossier wolf; samen naar schatting goed voor circa 1,5 tot 2,5 miljoen euro aan kosten. Het resultaat is: vijf wolven worden gezenderd, de vaderwolf van de roedel kan elk

moment worden doodgeschoten, zes wolven zijn aangereden en twee welpen zijn dood. De enige “maatregel”, die de provincie tot nu toe heeft genomen, is een halfslachtige, tijdelijke aanlijnplicht

Afwijkend gedrag van wolven heeft altijd een menselijke oorzaak

NPU landkaart: De hele Heuvelrug is territorium van de wolven, de problemen zijn alleen in kraamtijd en specifiek rond de kraamlocatie (westelijk van Leusden). Illustratie van Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug.

in het kerngebied. Met deze uitkomst kun je je afvragen waar het beleid werkelijk op is gericht.

We maken ons zorgen. Zowel in 2024 als in 2025 waren de incidenten niet het gevolg van agressieve wolven maar van verstoringen in de welpentijd in het kerngebied. Uit recent onderzoek blijkt dat wolven door habituatie helemaal niet gevaarlijker worden. Wolven zijn doodsbang voor mensen. Uit een ander recent onderzoek blijkt dat afwijkend gedrag altijd een menselijke oorzaak heeft.

Wolf Bram, vluchtend met een kleine welp in zijn bek – 2024. copyright Natasja Koet

Bram is geen *monster* maar een ouder, die beschermt wat hem is toevertrouwd. De welpen, jaarlingen en wolvin zijn schuw. Ze vluchten zodra ze mensen zien. Je ziet ze niet tot nauwelijks. De incidenten zijn niet terug te leiden tot 'gevaarlijke wolven' maar tot een systeem dat te weinig rust biedt.

De oplossingen zijn eenvoudig en kosten weinig geld en inspanning: zorg voor rust en water, veilige wegen, haal triggers – vooral loslopende honden – weg uit het kerngebied tijdens welpentijd en

gedurende de lange dagen, waarin de nachttactieve wolven maar weinig tijd hebben.

Als we deze maatregelen nemen, kunnen mens en wolf zonder problemen samenleven op de Utrechtse Heuvelrug. De herfst en winter laten zien we dat de wolven probleemloos hun territorium delen met de mens.

Voor meer informatie kunt u terecht op www.wolvenutrecht.nl.

Op 3 december 2025 hoorden we dat wolf Bram waarschijnlijk is doodgeschoten. Op 12 december bevestigde de provincie Utrecht dat de gedode wolf inderdaad Bram is. Er is in 150 jaar niets veranderd. De EU-wetgeving was nu juist bedoeld om de wolven te beschermen tegen de adel en de jagers. Het beleid van de provincie Utrecht lijkt gericht tegen de wolven. Met zoveel dode wolven en de mogelijk fatale zenderplannen voor de rest van de roedel van de Utrechtse Heuvelrug, kun je na 3 jaar niet spreken van bescherming. Het wordt tijd dat de EU hier komt meekijken.

Team Wolven Utrecht